

BIJLAGE

FACTSHEET

PINKPANEL

Nieuwegein

In opdracht van: Art.1 MN
Onderzoeker: Sylvana Robbers, Bureau Omlo

In deze bijlage vindt u extra resultaten van de jaarlijkse enquête PinkPanel. Dit overzicht is een aanvulling op de resultaten die zijn beschreven in de factsheet.

Het onderzoek PinkPanel brengt het veiligheidsgevoel in beeld van mensen omtrent hun seksuele geaardheid en/of geslachtskenmerken, genderidentiteit of -expressie. De enquête is uitgezet van 11 oktober tot en met 15 november 2023. In totaal hebben 183 mensen de enquête ingevuld. Er zijn voornamelijk open vragen gesteld. De antwoorden zijn thematisch samengevat. Ook is er een interview afgenomen met een trans non-binair persoon voor meer inzicht in de beleving van veiligheid vanuit het perspectief van transgenderpersonen.

WAT IS VEILIGHEID?

Dit is onderzocht met de enquêtevraag: Wat verstaat u onder veiligheid? De antwoorden op deze vraag zijn samengevat in een aantal thema's: jezelf kunnen zijn, je gezien voelen, geen agressie en intolerantie, geen zorgen hebben, een gevoel van rust, het ervaren van steun en elkaar kunnen aanspreken. De selectie van toelichtingen overlapt deels met de informatie in de factsheet.

Jezelf kunnen zijn

Kunnen zijn wie je bent; je kunnen uiten en gedragen zoals je bent; gaan en staan waar je wilt; vrij kunnen bewegen; dat je voor je geaardheid uit kan komen; je kunnen kleden zoals je wilt; openlijk kunnen laten zien op wie je valt; open over jezelf mogen praten en open kunnen zijn over je seksualiteit; je niet geremd voelen; jezelf niet hoeven verbergen; elkaar kunnen kussen bij afscheid; hand in hand lopen; alles kunnen doen wat een ander ook kan.

Je gezien voelen

Respect hebben voor elkaar; mezelf kunnen identificeren met de wereld en met tekst- en beelduitingen om me heen; me gezien voelen; wanneer ik ervan uit mag gaan dat ik niet misgendered word; inclusief taalgebruik en als er wordt gevraagd hoe ik aangesproken wil worden.

Geen agressie en intolerantie

Geen fysieke en emotionele (dreiging met) agressie en geweld; geen intolerantie (zoals niet geholpen worden); niet lastiggevallen/aangevallen worden, geen hatelijke/vernederende opmerkingen, veroordelingen, intimidatie of gefluit bij afscheidskus.

Geen zorgen hebben

Zorgeloos over straat kunnen zonder angst voor gevaar; niet bang zijn om samen met partner over straat te lopen; zonder het scannen en inschatten van de omgeving op onveilige signalen; niet bezig zijn met in wat voor omgeving je bent; niet na hoeven denken over wat je zegt of doet; niet aan je veiligheid hoeven denken als je buitenshuis bent; niet hoeven nadenken over hoe mensen je zien; je zonder zorgen kunnen gedragen zoals je je voelt; niet alert hoeven zijn.

Gevoel van rust

Een gevoel van vertrouwen en rust; op mijn gemak voelen; relaxed/ontspannen/senang/comfortabel voelen in alle situaties; weten dat ik welkom ben.

Ervaren van steun

Dat omstanders/politie voor je opkomen; dat meer mensen verantwoordelijk zijn en verantwoordelijkheid nemen in het creëren van een veilige omgeving.

Elkaar aanspreken

Tot een gesprek te kunnen komen zonder de ander(en) te willen overtuigen; dat ik mensen aan kan spreken op ongewenst gedrag; erop kunnen vertrouwen dat er altijd een gesprek gevoerd kan worden.

WAT HEBBEN MENSEN NODIG OM ZICH VEILIGER TE VOELEN?

Dit is onderzocht met de enquêtevraag: Wat heeft u nodig om uw veiligheidsgevoel te vergroten? De antwoorden op deze vraag zijn samengevat in een aantal thema's: meer tolerantie, in gesprek gaan, acties, handhaving, gezien en gesteund worden, vergroten van zichtbaarheid en normalisatie, voorlichting en educatie, vergroten van zelfvertrouwen en weerbaarheid en duidelijkheid over het melden van incidenten. De selectie van toelichtingen overlapt deels met de informatie in de factsheet.

Meer tolerantie en respect

- Meer acceptatie en tolerantie door alle Nederlanders, in het bijzonder meer acceptatie door Nederlanders met een migratieachtergrond
- Meer respect voor (de meerwaarde van) diversiteit

In gesprek gaan

- De dialoog aangaan, in gesprek gaan met (Arabische) mannen/jongeren over de ervaren onveiligheid
- Vermindering van polarisatie
- Meer gelijkwaardige communicatie

Actie vanuit werkgevers, (zorg)organisaties en gemeentes

- Dat organisaties in woord en daad uiten dat ze solidair zijn met lhbtq+ mensen;
- Meer inzet van leidinggevenden
- Een gemeente die uitdraagt dat iedereen welkom is, een gemeente die zich uitspreekt tegen lhbtq+ geweld
- Duidelijkheid bij zorgverleners omtrent lhbtq+ vriendelijkheid
- Betere regelingen in het werkveld, de gemeente en de gezondheidszorg voor transgenderpersonen (denk aan systemen om het makkelijker te maken je naam te veranderen, genderneutrale wc's, etc.)
- Belangengroepen die discriminatie aan de orde stellen

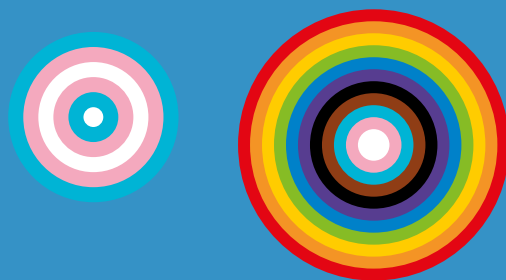
“Ik zou willen dat er een optie is om me met mijn voornaam aan te spreken. Want ik voel me bij mevrouw en meneer niet fijn. Maar het systeem kan dat niet aan. Of dat er een 3e optie is, per situatie: beste klant, beste bezoeker, etc. Dat soort opties heeft mijn voorkeur, dat spreekt mij aan wie ik ben in relatie tot hun. [...] Bijna dagelijks heb ik hier last van.”

Handhaving en bescherming door overheid

- Dat bij onveilige situaties opgetreden wordt door politie of rechterlijke macht
- Dat er sancties zijn direct gericht op daders
- Dat er echt een grens wordt gesteld aan wat wel en niet kan
- Betere handhaving op discriminatie
- Meer politie die begrijpt wat ik voel en meemaak
- Weten dat de overheid achter de lhbtq+ community staat
- Een duidelijker signaal naar mensen die lhbtq+ personen veroordelen en bedreigen
- Meer verlichting op straat
- Meer camera's op openbare plekken
- Meer queer safe spaces
- Betere bescherming tegen online haat

Gezien en gesteund worden

- Niet alleen zijn
- Het gevoel dat de samenleving als geheel opstaat tegen discriminatie en geweld
- Een liefdevolle samenleving
- Een omgeving die durft in te grijpen

“Als ik bij een activiteit ben, dat er wordt gezegd ‘lieve mensen’ in plaats van ‘beste dames/heren’. Dat is superklein, maar dat helpt mij echt enorm. [...] Als je nooit misgendering of discriminatie meemaakt, dan is dat een privilege. Dan vind ik juist dat je je extra bewust daarvan moet zijn en je juist moet inzetten om het minderheidsgroepen comfortabeler te maken. Juist als jij meer veiligheid ervaart en ook de veiligheid hebt om daarin meer activistisch te zijn.”

Zichtbaarheid vergroten en normaliseren

- Zichtbare rolmodellen
- Meer zichtbaarheid van queer mensen (hand in hand) op straat
- Regenboogvlaggen bij organisaties
- Activiteiten waarbij de lhbtqi+ gemeenschap onder de aandacht komt (zoals Pride en Walk of Love)
- Normaliseren van transpersonen, bijvoorbeeld door aandacht voor voornaamwoorden bij een voorstelronde

Voorlichting

- Voorlichtingscampagnes
- Meer bekendheid van seksediversiteit en genderdiversiteit
- Educatie richting verschillende groepen, zoals huisartsen
- Voorlichting met oog voor verbindende aspecten met andere minderheidsgroepen

“Als ik bij een psycholoog kom die niet van de genderpoli is, dan mag ik ervanuit gaan dat genderdysforie in haar opleiding niet besproken is. Dat is heel erg zonde vind ik. Het zou heel erg helpen als ook dat soort professionals meer educatie over dit onderwerp krijgen, dat ik niet aan mijn eigen psycholoog hoeft uit te leggen wat genderdysforie is.”

Meer zelfvertrouwen en weerbaarheid

- Zelfvertrouwen
- Eigen weerbaarheid vergroten

Melden

- Duidelijkheid over waar en hoe je incidenten kunt melden

#weblijvenonzelf

weblijvenonzelf.nl

VOELT U ZICH VEILIG GENOEG OM OPEN TE ZIJN OVER UW GEAARDHEID?

De meeste mensen (84%) voelen zich veilig genoeg om open te zijn over hun geaardheid. Dit vraagt echter om nuancering. Als toelichting wordt o.a. genoemd dat het geen optie is om hier niet open over te zijn, dat men het als een plicht ziet aan zichzelf en anderen en dat men zich beschermd voelt door de omgeving. Dat wil niet zeggen dat men zich ook daadwerkelijk veilig genoeg voelt. Voor veel respondenten hangt dit sterk af van de situatie en de omgeving.

Toelichtingen die worden gegeven zijn:

- Ik verstop me niet maar loop er ook niet mee te koop (bijv. ik probeer er zo ‘hetero’ mogelijk uit te zien om geen aandacht te trekken)
- Ik sta niet te popelen om het te delen vanwege vooroordelen over bisexualiteit
- Ik ben bang om open te zijn over mijn genderidentiteit dan mijn geaardheid
- Het hangt af van de situatie of plek
- Ik zoek veilige plekken en mensen uit
- Op straat en als docent op een middelbare school doe ik voorzichtig
- Voel me redelijk zeker dat ik me kan verdedigen
- Er is geen optie om hier niet open over te zijn, want ik ben zo
- Ik zie het als een plicht aan mezelf en aan anderen zoals ik
- Ik wil graag een voorbeeld zijn voor jongere mensen
- Er zijn expliciete huisregels en beleid op het werk die mij beschermen
- Ik vertrouw er volledig op dat als iemand een probleem met mij heeft, dat ik word gesteund (op werk en thuis)

De mensen die zich niet veilig genoeg voelen om open te zijn over hun geaardheid (16%), voelen zich niet geaccepteerd en zijn bang voor zowel fysieke als sociaal-emotionele gevolgen, zoals uitsluiting, nare reacties, geweld en veroordeling:

- Als ik mijn geaardheid bekend maak ben ik mijn leven niet meer zeker
- Ik ben bang dat er minder naar mij gekeken wordt en ik op achterstand kom te staan
- Ik ben bang om veroordeeld te worden en minder serieus genomen te worden op werk
- Ik durf niet hand in hand op straat te lopen
- Soms kies ik ervoor om niet open te zijn of om me preutser te kleden dan ik wil
- Ik doe het wel en dat zorgt ervoor dat ik regelmatig word lastiggevallen op straat
- Ik ben op veel plekken bang voor de reacties
- Ik kan niet overal open zijn, bijvoorbeeld bij conservatieve gelovigen
- Ik doe het alleen zodat het genormaliseerd wordt en anderen hopelijk niet met de onveiligheid die ik voel te maken moeten hebben
- Ik ben wel altijd open maar het voelt altijd als een risico dat ik neem om anderen zich veilig te laten voelen ook open te zijn

Transpersonen voelen zich minder veilig om open te zijn over hun geaardheid dan de overige respondenten.

Open zijn

	Nee	Ja	Totaal
Niet-trans personen	20	134	154
Transpersonen (m, v, non-binair)	9	19	28
Totaal	29	153	182

Open zijn

Leeftijd	Nee	Ja	Totaal
Jonger dan 18 jaar	0	1	1
18 jaar tot 35 jaar	8	57	65
36 jaar tot 49 jaar	10	15	25
50 jaar tot 67 jaar	10	55	65
68 jaar en ouder	1	26	27
Totaal	29	154	183

HAND IN HAND LOPEN

Voelt u zich veilig genoeg om hand in hand te lopen? **55% Ja (101) / 44% Nee (80).**

Iets meer dan de helft van de respondenten voelt zich veilig genoeg om hand in hand te lopen.

De antwoorden 'ja' en 'nee' zijn echter niet zwart-wit te interpreteren. Respondenten geven bij de toelichting aan dat dit vaak afhangt van de situatie en de omgeving.

"Ik loop hand in hand (voelt fysiek veilig genoeg om dat te doen), maar ervaar dan wel altijd spanning (emotionele onveiligheid)"

Ongeveer 2 op de 3 homoseksuele mannen voelt zich niet veilig genoeg om hand in hand te lopen.

Ongeveer 1 op de 3 lesbische vrouwen voelt zich niet veilig genoeg om hand in hand te lopen.

Hand in hand lopen

	Nee	Ja	Totaal
Homoseksuele mannen	39 (64%)	22 (36%)	61
Lesbische vrouwen	18 (35%)	33 (65%)	51

Mensen uit de stad Utrecht voelen zich veiliger om hand in hand te lopen dan mensen elders uit de provincie Utrecht.

Hand in hand lopen

Woonplaats	Nee	Ja	Totaal
Utrecht	43	70	113
Buiten Utrecht	37	31	68
Totaal	80	101	181

Bij respondenten in de leeftijd tot 35 jaar geeft 1 op de 3 aan zich niet veilig genoeg te voelen om hand in hand te lopen. Bij respondenten vanaf 36 jaar en ouder is dit 1 op de 2.

Hand in hand lopen

Leeftijd	Nee	Ja	Totaal
Jonger dan 18 jaar	0	1	1
18 jaar tot 35 jaar	21	44	65
36 jaar tot 49 jaar	12	13	25
50 jaar tot 67 jaar	34	30	34
68 jaar en ouder	13	13	26
Totaal	80	101	181

Verschillende mensen voelen zich niet per se veilig om hand in hand te lopen, maar voelen dat ze geen andere keus hebben

- Ik doe het om bij te dragen aan zichtbaarheid.
- Ik zit dit als een plicht. Ik moet het van me afzetten of dit veilig voelt of niet, het is namelijk het recht van mij en mijn partner om dit te doen. Ik wil er dus niet bewust bij nadenken of ik me er veilig bij voel, dan maak ik het probleem van anderen mijn probleem.
- Ik voel me niet per se veilig en ik weet dat ik gevaar loop als ik hand in hand loop maar ik laat de mensen die haat verspreiden niet winnen.

Sommige mensen kiezen er bewust voor om zich niet onveilig of angstig te voelen

- Ik ben minder gaan geven om de mening van anderen
- Ik wil niet bang zijn
- Ik voel me veilig genoeg, ondanks dat er vervelende reacties kunnen volgen

Op sommige plekken lopen mensen liever niet hand in hand

- Ik loop niet hand in hand in Overvecht, Kanaleneiland of Rivierenwijk waar veel mensen met een migratieachtergrond wonen.
- Bij station Leidsche Rijn is er een groep jongeren die mij, mijn partner en mijn queer vrienden wekelijks uitscheldt.
- Niet in donkere straatjes, 's avonds als de winkels gesloten zijn, op stations en bij tram- en bushaltes

Mensen die zich niet veilig genoeg voelen om hand in hand te lopen, geven hierbij o.a. de volgende toelichtingen

- Dan voel ik me bekeken en onbehaaglijk
- Er worden teveel blikken op je geworpen als je hand in hand loopt; het geeft teveel nare opmerkingen
- Ik kijk dan altijd over mijn schouder of het veilig genoeg is
- Ik ben bang voor agressie

WAAR VOELT U ZICH HET MEEST VEILIG?

54% (99) op het werk

50% (91) bij de huisarts

43% (79) anders (thuis)

29% (53) in café / kroeg

20% (36) festival

19% (34) op school / opleiding

17% (32) op straat

10% (19) in discotheek

9% (17) bij wijkprofessionals zoals thuiszorg

Mensen voelen zich het meest veilig op het werk, bij de huisarts en thuis

Mensen die zich het meest veilig in een café/ kroeg of op een festival voelen, voegen daar geregeld aan toe dat dit lhbtq+ gelegenheden betreft.

“Bij veel mensen van de COC groep voel ik me veilig. Dat zorgt er ook voor dat ik me in een gaybar veilig voel, terwijl ik niet een persoon ben die zich makkelijk in een café beweegt. Maar omdat ik daar kom met mensen die ik ken, dat maakt dat ik me op mijn gemak voel. En dat ik daar ook alleen naar binnen durf te gaan.”

WAAR VOELT U ZICH HET MINST VEILIG?

- 70% (129) op straat
- 20% (37) in café / kroeg
- 19% (35) discotheek
- 11% (21) festival
- 5% (10) op het werk
- 4% (8) bij de huisarts
- 4% (7) op school / opleiding
- 4% (7) wijkprofessionals
- 3% (6) openbaar vervoer en stations

Mensen voelen zich het minst veilig op straat en in het uitgaansleven (in café / kroeg en discotheek)

Voor transgenderpersonen zijn bovendien toiletten en kleedkamers vaak onveilige plekken.

“Kleedkamers vind ik ook spannend. Ik sport graag, maar ik moet altijd kiezen of ik me thuis zal omkleden of in de sporthal. Dat soort situaties zijn hartstikke lastig. [...] Als ik er alleen naar toe ga, dan kleed ik me soms in de wc om als ik me niet prettig voel.”

Een aantal respondenten geven aan dat ze zich minder veilig voelen dan vroeger

“Moet je voorstellen dat ik in de jaren '80 gewoon een vriendje midden op een druk perron gedag kon kussen. Dat kan nu niet eens meer zonder uitgescholden en/of bespuugd te worden.”

“Ik ben 65 jaar en vind dat het in Nederland veel onveiliger is geworden”.

“Ik maak me zorgen over de vertrutting van de maatschappij en daarmee over de jongere LHBTIQ-plussers”.

PAST U UW GEDRAG WELEENS AAN OM DISCRIMINATIE EN/OF INTOLERANTIE TE VOORKOMEN?

	Aantal	Percentage
Altijd	17	9,3%
Meestal	40	21,9%
Soms	106	57,9%
Nooit	20	10,9%

Zo'n 9 op de 10 respondenten passen hun gedrag weleens aan om discriminatie en/of intolerantie te voorkomen. Respondenten elders in de provincie Utrecht passen hun gedrag vaker aan dan respondenten uit de stad Utrecht.

Gedrag aanpassen

	Altijd	Meestal	Soms	Nooit	Totaal
In de stad Utrecht	2	26	77	10	115
Elders in de provincie Utrecht	15	14	29	10	68
Totaal	17	40	106	20	183

HEEFT U DIT JAAR ERGENS MELDING OF AANGIFTE GEDAAN VAN DISCRIMINATIE EN/OF INTOLERANTIE?

	Aantal	Percentage
Onbekend	1	0,5%
Nee	169	92,3%
Ja	13	7,1%
Totaal	183	100%

Slechts een klein deel van de ondervraagden (7%) heeft in 2023 aangifte gedaan van discriminatie en/of intolerantie.

WAAROM DEDEN MENSEN GEEN MELDING OF AANGIFTE?

	Aantal	Percentage
Ik heb dit jaar geen incidenten meegemaakt	90	49,2%
Ik vond het incident niet zo ernstig	34	18,6%
Melden heeft weinig zin	34	18,6%
Ik denk dat het niet mogelijk is om 'lichte incidenten' (zoals naroeppen) te melden	25	13,6%
Ik wil het graag vergeten / ik wil er niet stil bij blijven staan	21	11,5%
Ik verwacht dat de meldingsinstantie mijn melding niet serieus neemt	19	10,4%
Ik voelde me niet geraakt door het incident	14	7,6%
Ik weet niet waar en/of hoe ik kan melden	11	6,1%
Melden heeft mogelijk onwenselijke (persoonlijke) gevolgen	10	5,5%
Ik heb gevoelens van schaamte	8	4,3%
Ik ben bang om een melding of aangifte te doen (bijvoorbeeld omdat de daders dan mogelijk uitvinden wie de melding heeft gedaan)	4	2,1%
Anders: <ul style="list-style-type: none"> • Vanwege negatieve ervaringen met politie • Omdat de daders niet te achterhalen zijn • Omdat melden "gedoe" is en (emotionele) energie kost 		
Overige redenen: <ul style="list-style-type: none"> • In mijn directe leefomgeving ervaar ik dat bespreken vooral vermeden wordt; • Een andere gedupeerde heeft aangifte gedaan; • Ik word voornamelijk belaagd over de gemeenschap en of community; 		

Meest genoemde redenen om een incident niet te melden:

- Omdat ze het incident niet zo erg vonden
- Omdat ze van mening zijn dat melden weinig zin heeft ("er verandert toch niks")
- Omdat ze denken dat het niet mogelijk is om 'lichte' incidenten (zoals naroeppen) te melden

"Ik zou er wel aangifte van willen doen, want melding is überhaupt belangrijk. Ik wil dat dit verwerkt wordt in een database. Ik wil dat politie en hulpverleners inzicht krijgen in dit soort voorvallen. Ik weet wel dat er waarschijnlijk niks uit gaat komen, want in hoeverre heeft deze persoon echt iets strafbaars gedaan? [...] Dus ik twijfel wat ik er zelf uit ga halen. Het is wel even geleden, ik heb er veel over gepraat. Het kost wel weer energie en tijd om daar een aangifte van te doen. Ga ik daar mijn energie in steken?"

KENT U HET MELDPLATFORM #WEBLIJVENONSZELF? WWW.WEBLIJVENONSZELF.NL

	Aantal	Percentage
Onbekend	2	1,1%
Nee	145	79,2%
Ja	36	19,7%
Totaal	183	100%

Zou u in de toekomst indien nodig via dit platform een melding plaatsen?

	Aantal	Percentage
Onbekend	5	2,7%
Nee	38	20,8%
Ja	140	76,5%
Totaal	183	100%